

Erindring om Sven Clausen

af forfatterinden Grethe Heltberg

Statuen af Søren Kierkegaard i Det kongelige Biblioteks have kender ethvert barn, eller i hvert fald enhver student. Af Sven Clausen findes ingen statue, men hans polemiske skrifter om Søren Kierkegaard står ikke tilbage for denne selv i vid og dybde.

I begyndelsen af mit bekendtskab med min senere ægtefælle Niels Heltberg lånte han mig nogle små bøger, som jeg ikke kendte, men som han var meget begejstret for: nogle skuespil af den unge jurist Sven Clausen. Det var beske og tragiske, men samtidig blændende vittige stykker, som jeg også straks blev indtaget i. Gennem årene fulgte vi Sven Clausens voksende forfatterskab, komedier og tragedier, artikler, også en samling "Dikte", hvis livsvise vers jeg endnu trøster mig med udenad i søvnløse nætter.

Det viste sig, at Sv. Clausen var ven med min advokat-svoger, samt at fru Clausen var bysbarn med mig og påstod at hun havde kørt mig i barnevogn i sin første ungdom. I hvert fald fortsatte bekendtskabet hos min svoger, senere også på Metropolitanskolen, hvor min mand var lektor, og hvor Sv. Clausen optrådte en aften som foredragsholder og bagefter var vores gæst til smørrebrød og hyggeligt samvær.

Jeg forelskede mig spontant, men (desværre) platonisk, i dette sjældne menneske med det fornemt skarpskårne romerhoved og en rolig, ja tyst stemme. Han bar ikke ostentativt sin gnistrende humor til skue, men man kunne ikke se ham uden at mærke hans åndelige overlegenhed bag den uforfængelige beskedenhed. At sidde og se og høre på ham var en oplevelse for en lille naiv provinspige, der kulminerede, da jeg ved en middag hos min svogerfamilie, - sammen med bl.a. Anker Kirkeby, Jac. Paludan og Walther Schwarts - fik den ære at få Sv. Clausen til bords og tilmed at blive dus med ham - det var dengang ikke så almindeligt som i dag at sige du. Den aften hører til de festligste af mine minder, skønt den i alle andre henseender ikke rummede andet nyt end en lys sommeraftens lykkeligt svævende rødvinrus.

Hvordan kan et menneske se verden med så urokkelig humor, den store og ægte, og samtidig så skærende gennemskue tilværelsens sære uforståelighed? Så ung og ubetydelig jeg var, genkendte jeg dog egen erfaring i både hans digte og en replik hørt i min spisestue: "Om natten, når man er vågen, bliver alting sort, ligegyldigt hvad man så tænker på!" Ja vist, jeg var ikke ene om det syndrom, som H.C. Andersen har skildret i Dyndkongens datter: Dag og Nat.

I mange år kæmpede Sv. Clausen stædigt og upåskønnet, ja endda let gjort nar af, for sin høje kæphest, sprogforbistringen, ført frem i bladet Språgfronten, indtil han trak sig tilbage som overflødig kriger, da Hartvig Frisch gennemførte de små bogstaver, bolleået og en delvis nordisk tilnærmelse i sproget.

Årestrup! Kun for en overfladisk betragtning kunne han synes uforligelig med Sv. Clausen, som også har skrevet følsomme kærlighedsord. Til min glæde fik jeg enstemmig tilslutning til mit forslag om Årestrup-medaljen til Sv. Clausen, men desværre ikke fornøjelsen at holde overrækkelsestalen, sådan som jeg plejede, vist fordi modtageren var syg. Og siden fik jeg sjældent den store mand at se.

Mit sidste glimt af Sv. Clausen var måske, da han i Kvindelig diskussionsklub holdt foredrag

efter sin rejsetourné i Amerika med en række vittige foredrag om dramaets tekniske finesser. Det var originalt, vittigt og dybsindigt som altid, men kun hørligt for de allerforreste rækker, fordi han var blevet ramt af Parkinsonismus, den sygdom, som gør mimikken stivnet, hænderne rystende og talen utydelig, og som vist fortrinsvis rammer højtbegavede mænd - jeg kendte den med sorg fra nærmeste hold. Men intellektet forbliver uskadt og personligheden intakt.

En fælles kollega fortalte, at Sv. Clausen ganske kort inden sin død fuldt bevidst havde sagt sådan noget som: Nu ser jeg endelig altings mening helt klart - En slags omskrivning af hans strofe i "Søvnløs": "og der var noget jeg forstod og fattede med mit kød og blod; - som var der i mit sind et brud, en flade som fik spejlet Gud."

Ikke engang nået de halvfjerds år døde Sven Clausen, en af de skarpeste hjerner i vor tid. Hans sjældne forening af tanke og følelse, af blufærdigt dækket ømhed og overdådig spøg, vil gøre ham til ven for mange flere end os der fik den gave at møde ham levende. Og vi vil gentage inde i os hans digt

Av Jord

Gud bød en bunke jord ved alfarvej
at samles - gå - og vide, den er mig.

Tit må jeg stirre på den døde muld.
Hvi blev ej den bevidst. Og sorrigfuld.

Bevidsthed tænder Gud, hvor selv han vil.
Hans skapning lærer sig at takke til.

Jeg glædes tit ved karret, Gud lod lave.
Men jeg er rød for denne sære gave.

Og så vandrer man en tur rundt om den lille sø i Bibliotekshaven, standser foran Søren Kierkegaard på soklen. Og man ønsker, at det havde været Sven Clausen, der sad deroppe. Han var - de kloge fagfolk derinde tilgive en lægmand - langt sundere og menneskeligere end den berømte landsmand, og så var han jo også meget smukkere!

